

Algamas on erakonnale uue ja tänase päeva vajadustele vastava programmi koostamine. Mis toimub ja kuidas osaleda, loe lk 2

10.detsembril ootame sin Pärnusse, et koos tähistada Res Publica 4.sünnipäeva ja lõppev aasta toredasti kokku võtta! Lk 4

Vabariik

Uutele valimistele iseseisvalt

Res Publica volikogu: Riigikogu valimistele minnakse iseseisvalt

Laupäeval Pärnus kogunenud erakonna volikogu arutas erakonna ettevalmistusi Riigikogu valimisteks, kuid käsitles poliitilise olukorra punkti juures peetud ettekannetes ka ajakirjanduses esilekerkinud uudist Res Publica võimalikust liitumisest Isamaaliiduga. Hääletage 56 poolt, 3 vastu ja 2 erapooletut kinnitas volikogu üle eestseisuses juba vastuvõetud seisukohta, et erakond läheb Riigikogu valimistele iseseisvalt. Erakonna peasekretär Ott Lumi sõnul on heameel, et vahepealsetel nädalatel palju segadust tekitava teema suhtes on nüüd ühemõttelise seisukoha langetanud kõik erakonna pädevad juhtorganid volikoguni välja. Sisuliste teemadena käsitles volikogu esimesel lugemisel järgmise aasta tegevuskava ja eelarvet, kiitis heaks programmi- ja tegevuskava ettepanekud uue üldprogrammi koostamiseks ning kuulab ära fraktsiooni poolse ülevaate lähiaja olulisematest poliitilistest algatustest.

Urmo Kübar
urmo.kybar@respublica.ee

Vastuseks Isamaaliidu esimehe liitumiskutsele otsustas Res Publica eestseisus novembris, et kuigi erakond on valmis tihedaks koostööks, läheb Res Publica 2007. aasta Riigikogu valimistele iseseisvalt.

Isamaaliidu esimees Tõnis Lukas kutsus Res Publicat Isamaaliiduga ühinema evangeelse luterikiriku konverentsil 11. novembril. „Olen kindel, et suuremal osal Res Publica liikmetest pole midagi Isamaaliiduga ühinemisele vastu, nagu ei ole sellise samm vastu ka enamikul Isamaaliidu liikmetest,“ ütles ta seal peetud kõnes.

Erakonna eestseisus meenus oma vastuses, et eelmise aasta sügisel tegi Res Publica ettepaneku paremjõudude koondumiseks, kuid siis suhtus Isamaaliit sellesse tõrjuvalt. „Arvan, et Res Publical on ühinemisega väga kiire, sest neil pole oma programmist midagi järele jäänud,“ kirjutas Tõnis Lukas mullu augustis SL Õhtulehes, kinnitades, et Isamaaliit pole ühinemisest huvitatud.

Vältida tõmbemist

„15 kuud enne Riigikogu valimisi ei ole tõsine jutt uue erakonna loomine,“ kommenteeris Res Publica esimees Taavi Veskimägi, kelle sõnul näitab ka ettepaneku tegemise viis, et Isamaaliit isegi ei võta seda tõsiselt. „Kui keegi tahaks seda teemat tõsiselt arutada, ei tuldaks sellega välja sel moel, vaid räägitaks kõigepealt erakonna juhtorganite vahel läbi. See on lihtsalt Isamaaliidu taktika meie erakonna lõhkumiseks.“

Veskimägi sõnul peab Res Publica ühinemist teema asemel kes-

kenduma erakonna arendamisele. „Meil on, millele tuginedes saavutada edu Riigikogu valimistel, kuid miski ei hävita meid enam kui oma tõmbemine,“ märkis ta. „Ma ei näe mingit põhjust, miks peaksime loobuma taotlusest olla suurimaks parempoolseks erakonnaks Eestis. Kuigi olemas Isamaaliiduga mõlemad parempoolsed konservatiivsed erakonnad, siis tegelikus elus on Isamaaliit ja Res Publica täiesti iseseisvad ja erinevad ning mõlema jaoks on koht Eesti poliitikas olemas.“

Erakonna aseesimehed Tõnis Palts ja Siim Kiisler vastasid sellele ühise avaldusega, kus kutsusid üles võimalikku ühinemist enne otsuse tegemist põhjalikult arutama. „Olles põhjendamatult jäigad, võime lasta mööda Eesti jaoks antud ajaloolise võimaluse,“ ütlesid nad. „Kui pikka aega Eesti poliitikas tegutsenud ja rahvusvaheliselt samasse sõsarpartei organisatsiooni kuuluv erakond teeb meile ettepaneku, on lühinägelik seda järsult kõrvale lükata.“

Kas eetikonverentsil võetud PR-punkt on eetilne?

Riina Vändre
Res Publica meediajuht

Osalesin 11. novembril toimunud EELK eetikonverentsil, kus Tõnis Lukas Res Publicale liitumispakkumise esitas. Üritusele järgnenud päeval täiustus pakkumine meediakajastuses iga päevaga selgemaks.

Väljaütlamise hetkel polnud Lukas ilmselgelt korralikult mõelnud, mida täpselt ta pakub ja kuidas see välja kukub. Küll oli mõeldud, kellele sõnum suunata – puupüsti täis kristlikele ja eetilistele kriteeriumitele mõtlevalle auditoriumile ning kohalviibinud telekanalitele. Olukord ilusa helesinise uudise väljakäimiseks oli igati sobiv ja usutav.

Jäi mulje, et kõige vähem suunati sõnum Res Publicale – meie esindajad kuulsid sel-

Seisukoha ühinemiste asjus võttis Res Publica 2004. aasta üldkogul, kui kutsus paremerakondi suuremat koostööd tegema. Siis lükkas Isamaaliit ettepaneku tagasi ning vaevalt poolteist aastat enne valimisi ei saa uue partei loomise ettepanekut enam tõsiselt võtta.

Poolt ja vastu

„Võib-olla osutub see idee teostamatuks, kuid me tahame, et oleksime selle läbi arutanud, vajadusel maha istunud võimaliku liitlasega ning alles siis langetanud lõpliku otsuse,“ kirjutasid Palts ja Kiisler.

Aseesimehed viitasid avalikuse rahulolematusele poliitika, poliitikute ja erakondadega ning praeguse võimuliidu üha kindlale tsemendeerumisele. „Võimuparteid on vaid keskendunud oma positsioonide kindlustamisele, kasutades selleks häbenemata avalikku võimu ja raha. Ei Res Publica ega Isamaaliidu kogutud 8-protsendine valimistoetus anna põhjust end opositsioonijõuna kõige rõõmsamalt tunda.“

Lukase ettepanek ja sellele reageerimine tekitas ägeda arutelu ka erakonna e-posti debatlistis, kus liikmetelt tuli nii ühinemist pooldavaid kui ka selle vastaseid arvamusi.

Riigikogu liige Mihhail Lotman juhtis tähelepanu, et Isamaaliit ei teinud ettepanekut uue konservatiivse erakonna loomiseks, vaid pakkus Res Publicale võimalust endaga ühineda. „Laia üldsuse ees välja öeldud deklaratiivset üleskutset ei saa võtta teisiti kui lihtsakoelise propagandatrikina,“ sõnas ta.

Lotman ütles, et võimalikku ühinemist kaaludes ei näe ta sel muid plusside peale meedia tähelepanu tõmbamist ning Eesti erakonnamaastiku korraastamist. „Kumb-

ki argument pole eriti kaalukas,“ sõnas ta. „Ma ei näe ühinemises mingit uut kvaliteeti, mis tõstaks konservatiivse maailmavaate potentsiaali. On naiivne arvata, et kui me mõlemad saime valimistel 8,5% häältest, siis ühinenud erakonna toetus oleks 17%.“

„Kõik, mis mulle imponerib Isamaaliidus – ja mida polegi nii vähe – on ka meil olemas,“ lisas Lotman. „Aga Isamaaliidul on pikk vanade pattude register, mille eest meil oleks rumal vastutust võtta. Kuid vist isegi veel olulisem on Isamaaliidu stagneerumine, sealt ei tule ühtegi uut mõtet, neil puudub selge ideoloogiline joon ja nad on enam-vähem järjekindlad ainult rahvusküsimustes.“

selt kommenteerida. Samal õhtul see ka õnnestus. Kahjuks oli ajakirjandus nädalavahtusel juba meie seisukohavõtte nõudmas ning sellele nõudlusele aidati kaasa paraku meie enda seest.

Arvan, et kaugeltvaatajale jääb mulje, et me respublikaanidena tõmbleme kiire kasu eesmärgil küll Reformi, siis Isamaa poole, arusaamatuna avalikkuse jaoks on esinenud ka teisi poliitilisi kombinatsioone...

Olgem ometi rahulikud ja ajagem oma asja! Kui me seda hästi teeme, siis võib-olla jõuame paremjõudude ühinemiseni meie sobival, ja veel parem kui kõigile sobival ajahetkel ning seejuures siiralt. Tahaks näha veidi enam usku meie organisatsiooni! Võin enda oma pakkuda, mul on seda üleaurgi.

Res Publica aasta 2005

- **Jaauar** - Peaminister Juhan Parts nõuab välimisminister Kristiina Ojulandi tagasiastumist, millest Reformierakonna esimees keeldub. Valitsuskriisi esimene laine lõpeb Rein Langi tulekuga valitsusse.
- **Märts** - Res Publica osaleb Tallinnas poole aasta jooksul teises võimupöördes ja moodustab Tallinnas koalitsiooni Keskerakonnaga.
- **Aprill** - Ettekäändena nn. mõõdikute ajendatud valitsuskriis lõpeb Res Publica opositsioonijäämisega ja Andrus Ansipi saamisega peaministriks.

- **Juuni** - Res Publica valib oma kolmandaks esimeheks maailmavaatelisel selge platvormiga Taavi Veskimägi.
- **August** - Res Publica puhastub. Erakonnast lahkuvad isikliku kasu motiividel Tarmo Leinatamm ja Jaanus Rahumägi.
- **September** - Res Publical õnnestub raskuste kiuste kohalikel valimistel panna välja 101 oma nimekirja. Poliitikas kerkivad fookusesse keskerakondlikud korruptsiooniskandaalid.
- **Oktoober** - Res Publica saavutab kohalikel valimistel 8,5% häältest, mis ületab selgelt avalikkuse ootused.
- **November** - Res Publica eestseisus võtab selge positsiooni Isamaaliidu esimehe väljakäidud idee suhtes, et RP liikmed võiks minna Isamaasse: Res Publica läheb Riigikogu valimistele vastu iseseisva poliitilise jõuna ega lähe kaasa ühegi seda takistava intriigiga.
- **Detsember** - Ansipi vassak-tsentristliku valitsuse röömpäevad on loetud. Suutmatust seista Eesti huvide eest euro ja Euroopa eelarve debatis ning lahkkelid põhimõtetel küsimustes nagu Iraagi missiooni pikendamise on toonud pilded koalitsiooni kohale. Res Publica alustab uue programmi väljatöötamist.

Uus programm loob erakonnale ühtse näo

Kurmet Mürsepp Volikogu programmitoimkonna esimees

Res Publica programm sündis nelja aasta eest, ajal, mil valmistusime erakonnaks saama. See sündis õhinal, väga paljude liikmete osavõtul, ja sai väga paks. Ta tekkis enam-vähem tühjalt kohalt: programmi üldine vaim pärines küll erakonna eelkäijaks olnud poliitiliselt ühendusel, ent konkreetsed valdkonnapoliitika töötati välja peamiselt puhta lehena. Programmitööd juhtis tookord Mart Einasto.

Täna on programmitoimkond algatanud uue programmi kirjutamise. Kuid nüüd on meie programmil juba ajalugu, mida toimkond ei saa ega taha eirata. Res Publica alustalad jäävad ju samaks: oleme konservatiivne erakond, seisame valikuvabaduse ja väärikuse eest, oma toetajana näeme aktiivse eluhoiakuga töö- ja pereinimest, kes soovib ise oma elu korraldada. Kinnitan, et neist põhimõtetest me kõrvale ei kaldu.

Miks me seda teeme?

Milleks üldse uut programmi vaja

on? Näen selleks vähemalt kolme põhjust. Peamine põhjus on praktiline. Praegune programm on nii mahukas, et praktilises kasutuses pole sellest küigi palju abi. Kardan, et enamik meie poliitikuid ei mäleta, mida programm täpselt sisaldab. Ja nii võibki juhtuda, et erinevad inimesed avaldavad samal teemal vastuolulisi seisukohti, nõnda et erakonna poliitika kokkuvõttes hägustub. Meie igapäevane poliitika saaks olla märksa selgem, kui selle aluseks oleks konkreetne ja süsteemne taotluste loend.

Teiseks, meie programm ta sisaldab palju häid ideid, ent need on rüütatud üpris sõnaohtrasse vormi. Programmile on vaja fookust, et lugejale ilmneks selgelt, milliseid eesmärke peame ise kõige tähtsamateks. Nii joonistame erakonnale selgema näo.

Ja kolmandaks, aeg on lihtsalt edasi läinud, osa programmist on täidetud ning ühiskonna vajadused kohati muutunud. Näiteks ei osanud 2001. aastal keegi

arvata, et neli aastat hiljem tuleb hakata sõnavabadust Rein Langi eest kaitsma; võimalik, et muutunud olud nõuavad ka meie programmi täiendamist.

Ajakava

Programmi koostamise jagasime kolme etapi. Kõigepealt valmistab programmitoimkond ette oma nägemuse sellest, milliseks võiks uus programm kujuneda, et see aitaks

luua RP nägu ning oleks ka praktikas kasutatav. Selle töö tähtaeg on 20. detsember.

Jaanuarikuu jooksul tegelevad programmi erinevate osadega valdkondade asjatundjatest koosnevad töörühmad, mida hakkavad juhtima meie tipp-poliitikud. Kõik, kes tunnevad end mingis valdkonnas asjatundlikuna ja omavad sellest valdkonnast terviklikku nägemust, on teretulnud avaldama soovi töörühmade osalemiseks.

Veebruaris-märtsis on programmi mustandit (aga võibolla ka mitu paralleelset mustandit) piirkondades ja osakondades, kus ma loodan, et toimuvad põhjalikud arutelud. Selles etapis ootame kõigilt liikmetelt täiendusi ja ettepanekuid. 20. aprilliks paneb programmitoimkond kokku lõpliku redaktsiooni, mis läheb heakskiitmiseks eestseisusse, volikokku ja lõpuks üldkogule.

Usun, et selline meetodika hoiab programmitöö piisavalt kompaktsena, nõnda et see ei muutu kogu maailmakõiksust kirjeldavaks filosoofiliseks esseeks. Ent samas võimaldab selline lähenemine igaühel oma panuse anda ning välistab programmi juhusliku kaldumise ühe või teise poliitika suva järgi.

2% oli maailma lõpp, 4% on väga tore?

Aivo Vaske Riigikogu aseesimehe nõunik

Res Publica pakutud 2% palgakasv õpetajatele on üks poliitiline müüt, mis jääb meid veel kauaks saatma ja millel nagu müütidel ikka on oma lugu, millele tegelikel faktidel on vähe kaasa rääkida. Riigieelarve arutelu ajal, mil Res Publica seisis õpetajate suurema palgatõusu eest, aitas ka osa ajakirjandust omalt poolt kaasa nende müütide taastootmisele. Asjad ei ole alati nii, nagu nad tunduvad.

Püüan siin veelkorra seletada, sest muud võimalust meil täna enam pole. Kuiigi müütides elada on tihti mugav, loodan, et inimesed tahavad vaadata ka müütide taha.

2003. aastal Riigikogule esitatud 2004. aasta riigieelarves kasvasid hariduskulud omavalitsustele 6,81%. 2003. aastal oli see summa 1 727 120 000 krooni, 2004. aastal 1 853 420 000 krooni.

Võrreldav õpetajate palgafondi kasv selle sees ca 7%, sest osa komponente (õpikud jms - nagu ka käesoleval aastal)

ei kasvanud. Summa, mis oleks keskmiselt õpetaja rahakotti lisandunud oleks olnud tänu 2% maksuandusele ja maksuvaba miinimumi tõusule veel ligi 3% suurem. Ehk täiesti mõistlik kasv - 10%.

2% oli vahetulemus, mis jõudis meediasse, mida hakati hoolimata meie selgitustest tõlgendama lõplikuna ja mida loomulikult tõlgendati lubaduste taustal solvamisena. Nende emotsioonidega saab ainult nõustuda. Kahju, et nii läks.

Täna on riigieelarve eelnõus (sic!) välja pakutud võrreldav number 2% asemel pisut üle 4%, maksuanduste mõju reaalse sissetulekule on aga väiksem, sest 2004. aastal plaaniti tulumaksu vähendada 2%, 2006. aastal aga 1%. Seega on koalitsiooni tänane reaalne pakkumine ainult pisut suurem, kui see õnnetult lenduläinud number, mille eest Res Publicat õnnestus edukalt risti lüüa.

Kahele protsendile järgnes ühiskondlik hüsteeria, millele andis hoogu juurde see, et 2004. aasta kevadel oli Eesti Haridustöötajate liidul uus juhtkonna valimine ja seega olemas motivatsioon streigi õhutamiseks. Selleaastase 4% osas oleks valitsenud vaikus, kui meie poleks häält teinud ja jõuliselt käitunud.

Meie lubadust heale õpetajale topelt-palk on tõlgendatud nagu ikka - for-

malistlikult - kuidas Riigikogu ikka otsustab, kes on hea õpetaja, kes mitte ja seetõttu tuleb kõigi õpetajate palgad kahekordistada. Pole vaja olla rahandus-inimene, et mõista, et paari aastaga selle tulemuse saavutamine on utopia.

Meie plaan oli algusest peale anda koolijuhtidele rohkem vabadust palgaküsimustes ja nii me ka tegime. Tegelikuses on kahe aastaga ligi veerandi võrra tõusnud palgafond, vähenenud õpetajaskond ja samal aja alampalkade paikajätmine andnud koolijuhtidele võimaluse palku mõõdukalt diferentseerides maksta tippudele täiesti konkurentsivõimelist palka. Iseasi on see, kui palju seda meie konservatiivses ja vahel pigem võrdsustamist, kui konkurentsi toetavas kooliruumis on tahetud ja julgetud teha.

Järgmine samm - väikekoolidele kindlustunde andev baasraha - jäi kahjuks tegemata, sest partnerid tahtsid ajada teistsugust poliitikat, mille üks märke on ka sellesügisene eelarve ja Keskerakonna võrdsustav soov olematu eelarvekasvu taustal tõsta alampalkasid ligi veerandi võrra, mis sisuliselt kaotab kõik diferentseerimised.

„Minu arvates tuleks selgelt välja öelda, et palga alamäära tõstmine tingimustes, kus palgade üldsumma ei suurene, tähendab nende õpetajate tegelikult palga langemist, kes praegu

saavad palka rohkem, kui alamäär ette näeb,“ on propagandistliku palgaalamäärade tõusu kohta öelnud kibeda tõe välja Jüri Ginter haridusajutundjate vestluslistis.

Mis puutub Rahvaliidu tolaeagetsesse nn. nõudmistesse, siis Rahvaliidu tänase käitumise taustal (4% peetakse igati sobilikuks kasvaks) on need jutud ilmselt silmakirjalikud. Sel perioodil kui me Rahanduministeriumis otsisime aktiivselt katet palganõuetele, nõudis Rahvaliit peaministri kabinetis sadu miljoneid täiendavateks rahandusajandustooteteks ja ainult muhele, kui ütlesime, et õpetajate palgad kõigepealt ja lubas eelarvet mitte toetada, kui niigi eurorahade toel tohutult kasvanud põllutoetused lisa ei saa. Rahvaliidul tähtmatu isu pole uudis ühelegi nende kunagiste koalitsioonipartneritele, ka ajakirjandus ei tohiks seda unustada. Sümpotaatiline on aga see, et sel korral on Rahvaliit palgavaidluses hiirvaid, sest nende käes on rahandusministri portfelli, mis lihtsalt ei luba vastutustundetult hõisata, sest nii võib ise oma kaevatud auku kukkuda.

Tõenäoliselt on koalitsioon lihtsalt küüniliselt kaalutlenud, et õpetajate palk kasvab eelmisel aastatel piisavalt jõudsalt ja see aasta on paras sammu pidada ja see ongi nende külmaverelise käitumise tegelik põhjus. Poliitika.

Kodututele mõeldes

28. novembril korraldas MTÜ Oleviste Hoolekanne Tallinna linnavalitsuse toel pesupäeva koduta inimestele. Erakonna meediajuhtina kutsusin liikmeid üles annetama endale ebavajalikku, aga kodutule tarviklikku kraami.

Nii aitasid pesupäeva õnnestumisele riidekraami, aga ka rahaliste annetustega kaasa Riigikogu liikmed, kontori töötajad ning noored Saku Noortekoost, keda juhendab Margit Nurmeots. Aitamissooviga kontakteerusid Res Publica liikmed üle Eesti.

Üritust toetasid ka Naiskodukaitse, kes pakus kohapeal suppi, restoran Travel tõi magustoiduks kringli, Tallinna Vesi tasus veearve, Orto varustas seebiga ja Tallinna linnavalitsus tasus saunarendi.

Saunapäev oli jätk eelmisel aastal alanud traditsioonilisele kodutute pesupäevale. Sel aastal sai tasuta pesta, puhtad riided selga ja kõhu täis ligi 150 koduta inimest. Ettevõtmist on kavas uue aasta algul korrata.

Tegelen kiriku juures kodututega neljandat aastat, korraldades igal talvel heategevuskampaaniat „Inimväärsed jõulud kodututele“. Sellega on liitunud palju häid inimesi ning igal talvel on kogutud aastaringseks kodutute aitamiseks umbes 150 000 krooni. Miks?

Linnapildis kohtame inimesi, kes oma eluga ühiskonnale vastuvõetaval moel enam toime ei tule. Bussi-, tramm- ja trollisõitjatel tuleb istekohta jagada inimestega, kelle lõhn ja lähedus võib tekitada ebamugavust. Tihti just sel põhjusel, et neil inimestel pole end kusagil pesta ega ka võimalust puhtaid riideid hankida ega elukohta.

Nende abistamiseks ja kaitseks on ellu kutsunud nii saunapäevad kui teised üritused. 29. detsembril Oleviste kirikus kodutute jõulupuud, kuhu on ka kõik abikäed ja eriti toiduanetused teretulnud.

Samuti on võimalik aidata, helistades annetustelefonidel: 9007713 (annetate 25 krooni) ja 9007714 (100 krooni) või ülekandegale Oleviste koguduse arvele 10220025984010 märgusõnaga „kodutud“.

Riina Vändre
RP meediajuht

CDU rasked valikud

Res Publica Saksamaa sotsiaalse, Kristlik Demokraatliku Liidu (CDU) olukord pärast parlamendivalimisi annab hea pildi temast nii võitja kui kaotajana. Loodeti 42%-list toetust saadi 35%. Samas oli juba valimispäeval, 18. septembril teada, et CDU saab olema igas võimalikus koalitsioonis tugevaim partner.

Pinged tulid ilmsiks CSU juhi Edmund Stoiberi vastastest süüdistustest, kellele heidetakse ette partei maine kahjustamist ida-sakslasti solvates. Vastuseis tegevnes veelgi, kui Stoiber loobus majandusministri Merkli valitsuses osalemast. Mitmed eksperdid on talle enustanud peatset kukkumist ka Baieri liidumaa peaministri toolilt.

Merkelil on vaja Saksa parlamendis Bundestagis tugevat ja ühtset fraktsiooni, et suruda läbi koalitsioonileppe lubadused. See on keeruline, sest sotsidega sõlmitud valitsuslepe sisaldab palju asju, mille vastu CDU kampaaniast võitles.

Ehkki koalitsioonileppes on palju sotsiaaldemokraatlike positsioone, kiitis CDU selle heaks suure ülekaaluga. Nad teadsid väga hästi, et SPD-ga valitsuse moodustamisele pole alternatiivi, sest 2006. aasta kevadel uutele valimistele minek oleks liiga suur ja ennustamatu tulemusega risk. Et mõlemad parteid „suures koalitsioonis“ kardavad uusi valimisi, on konflikt ametlikult lõppenud, aga üks sõed kuuma vad tuha all edasi.

Erik Petersenn
Res Publica liige, München

Kõik ei valinud ise

Andreas Kaju
andreas.kaju@respublica.ee

Valimiste aususe üle arutatakse Eestis peamiselt teiste, enamasti meist idas asuvate riikidega seoses. Valimistulemuste protestijaid peetakse reeglina oma ebaedus pettunud poliitikuteks või kõike vaidlustavateks protsessimaniakkideks.

Viimaste valimiste tegelikkus ja mitmed Riigikohtu otsused, millel on õigus jäänud vaidlustajatele, veenavad paraku, et Eestil on omad ja üsna tõsised probleemid valimistega. Valimiste aususe teemal Eestis usutles „Vabariik“ Res Publica Riigikogu fraktsiooni liiget Ants Paulsi.

Kas on selgeid tõendeid hääle ostmise kohta viimastel valimistel?

Jah, on. Kohus on teinud ka ühe süüdimõistva otsuse, kuid uurimisel on asju veelgi. Et see on raskesti tõendatav rikkumine, on tegelikult ilmselt mustem kui tuvastatud juhtumid. Hääle ostmise ei ole ainult ega peamiselt Ida-Virumaa probleem. Mõne teise piirkonna eelhääletamise kõrge aktiivsuse puhul on põhjust küsida, kas see pole mitte organiseeritud tegevuse tulemus.

Murelikuks teeb, et hääli ei müü üksnes asotsiaalid ja narkomaanid, vaid ka tavalised noored ja isegi üliõpilased, kes peavad seda normaalseks taskuraha teenimise võimaluseks.

Kuidas on võimalik 2005. aasta Eesti Vabariigi hääle ostmist läbi viia?

Koos tehnikaga on arenenud ka hääle ostmise meetodid. Hääle ostmisel on siiaamaani olnud alati risk, et oma hääle müünud inimene hääletab valimiskabiinis tegelikult kellegi teise poolt. Seda riski pole,

kui raha makstakse ainult täidetud sedelist kaameraga mobiiltelefoni abil tehtud pildi vastu, nagu Narvas väidetavalt tehti.

Kuidas peaks riik nendest valimistest õppima? Mida oleks meil võimalik 2007. aasta Riigikogu valimistel targemini teha?

Politseid ja prokuratuuri peaksid järgmistel valimistel tegelema hääle ostmise probleemiga selle tõsidusele vastavalt. Valimiskaubuste läbivaatamiseks on valimiskomisjonidel ja Riigikohtul ette nähtud kolm päeva. Oleks loogiline kui ka politsei menetleks valimisrikkumisi kiiresti, nagu see Kohtla-Järve juhtumil ka toimus. Narva politsei venitab nende asjade menetlemisega aga tänaseni. Politseijuhid võiksid anda selgituse ka selle kohta, miks toodi tugevdatud politseijõud välja alles valimispäevaks, kui on teada, et hääle ostmisega tegeletakse eelkõige eelhääletamise ajal.

Räägime pettustest konkreetselt.

Riigikohtus ja vabariigi valimiskomisjon on tuvastanud, et viimastel valimistel toimusid näiteks järgmised rikkumised

- viies Narva valimisjaoskonnas puudusid hääletamiskabinid, ühes oli hääletamisruumi sees ja uksele Keskerakonna kandidaadi reklaami, mis on eraldi teema.

Neid rikkumisi on küll tunnistatud, kuid leitud, et neil polnud olulist mõju valimistulemusele. Tõepoolest, hinnates neid üksikute faktidena, võiks jõuda samale järeldusele. Paraku on see tõlgendus optimistlikuvõitu. Ma ei usu, et seltsimehed, kes korraldavad valimisi ilma kabiinideta, muudest reeglitest täpselt kinni peavad.

Tõstetud on kahtlusi ka valimistulemuste otsese võltsimise kohta. Pean silmas näiteks Sillamäed, kus vaieldi selle üle, kas hääletamiskastil on tööriistadega avamise tunnused. Samuti juhtumeid, kus mitu inimest väidab, et andsid oma hääle kandidaadile, kes aga ametlike tulemuste kohaselt pole ühtegi hääletanud. Vaieldud on ka selle üle, kas on võimalik, et kasti lastavatest sedelitest osa moodustavad korrekse paki, mis ühes jaoskonnas kasti avamisel leiti. Hirmul on suured silmad ja seda laadi väiteid tuleb alati kriitiliselt hinnata. Ent teisalt tuleb mõelda, kuidas on pettuste läbimine tegelikult takistatud.

Eestis teadupärast on avastatud isegi kvaliteetseid isikut tõendavate dokumentide võltsimisega tegelevad organisatsioonid kurjategijaid. Asi see siis nüüd valimisedeleid võltsida pole?

Valimispettuste läbiviimine ei ole lihtne, aga ka kaugeltki mitte

võimatu. Tõsi, valimisedelitel järeletegemine ei ole ületamatu takistus. Et pettus välja ei tuleks, peab klappima ka sedelite arv, ehk siis tuleb võltsida hääletamas mitte käinud isikute allkirju või eemaldada kastist osa sinna lastud sedeleid.

Valimistel on kasutusel üle 2000 valimiskasti, need ei ole ühesugused ja neid pitseeritakse nii, nagu kohapeal osatakse. Erineb ka see, kus hoitakse eelhääletamisel kasutatavat kasti õõsiti ja enne valimispäeva. Täna on valimiskomisjonid Narva puhul aktsepteerinud seda, et jaoskonnakomisjoni esimees võtab hääletamiskasti koju kaasa. On, mille üle mõelda. Kui tahame tõsta valimiste läbipaistvust, siis hääletamiskasti, selle pitseerimine ja hoidmine on teemad hulgas, millega tuleks tegeleda.

Vabariigi valimiskomisjoniistungil konstateeriti, et massilised valimiseaduse rikkumised on Ida-Virumaa aset leidnud kogu aeg. Ei ole aga vastuvõetav, et riik akt-

UUDISED

Pool sada omavalitsusjuhti

„Vabariigi“ trükkimineku ajaks oli Res Publical üle Eesti kaks linnapea, neli abilinnapea, 24 vallavanema, kolm abivallavanema ning 18 volikogu esimehe kohta.

Kaheksas omavalitsuses on Res Publical nii vallavanema kui ka volikogu esimehe koht. Ain Suurkaev paistab silma selle poolest, et on nii Rakvere abilinnapea kui ka Kadrina vallavolikogu esimees.

Linnapeana jätkas oktoobri valimiste järel Haapsalus enim hääli kogunud Teet Kallasvee, uue inimesena sai Harjumaal asuva Loksa linnapeaks Andres Kaarmann, kes seni töötas Res Publica Harjumaal piirkonna tegevjuhina.

Res Publica liikmetest abilinnapead on Piret Sapp Paides, Ain Suurkaev Rakveres, Raul Sarandi Pärnus ning Uwe Kersna Tartumaal Kallastel.

Kuus maakonnas on Res Publica liikmetest või meie nimekirjas kandideerinud vallavanemaid kolm: Ida-Virumaa Illart Jool (Kohtla-Nõmme), Indrek Saluvee (Lüganuse) ja Tiit Salvan (Toila), Järvamaal Alari Kirt (Ambla), Jüri Ellram (Imavere) ja Jaago Kuriks (Koeru), Pärnumaal Rein Talisoo (Audru), Andres Metsoja (Kaisma) ja Kalle Song (Saarde), Raplamaal Mart Järvek (Järvakandi), Elari Hiis (Käru) ja Priit Kärsna (Vigala), Viljandimaal Andres Rõigas (Halliste),

Arvo Maling (Karksi) ja Alar Karu (Tarvastu) ning Võrumaal Kurmet Mütsersepp (Urvaste), Rein Ansip (Varstu) ja Georg Ruuda (Võru vald).

Valgamaal on meil kaks vallavanemat: Monika Rogenbaum (Taheva) ja Tarmo Tamm (Helme). Salme valda Saaremaal juhib Kalmer Poopuu, Viru-Nigula valda Lääne-Virumaa Raivo Heinmets, Põlva valda Arne Tilk ning Nõva valda Läänemaal Aivar Oruste.

Erakonna kolm abivallavanemat on Enn Mäger (Türi vald Järvamaal), Sven Rosentok (Kohila vald Raplamaal) ning Lembit Kruuse (Suure-Jaani vald Viljandimaal).

Volikogu esimeestena töötavad: Harjumaal Art Kuum (Jõelähtme), Ida-Virumaa Ain Luuk (Kohtla-Nõmme) ja Tauno Võhmar (Toila), Läänemaal Ülo Loorens (Oru) ja Arvo Ninn (Martna), Lääne-Virumaa Ain Suurkaev (Kadrina) ja Margo Klaasmägi (Laekvere), Pärnu linnas Ahti Kõo, Raplamaal Riin Kalvet (Käru), Saaremaal Riho Niit (Lümanda), Tartumaal Jaak Üprus (Kallaste), Valgemaal Peeter Arro (Helme) ja Hille Tamman (Taheva), Viljandimaal Taavo Viitas (Abja) ja Ene Maaten (Halliste) ning Võrumaal Anni Lahe (Meremäe), Margus Klaar (Urvaste) ja Ale Sprenk (Varstu).

Elle Kull valiti lastesõbraks

Noortefoorum „101 last Toompeale“ valis selle aasta kõige lapsesõbralikumaks ühiskonnategelaseks Riigikogu liikme Elle Kulli.

Viimaste Elle Kulli ettevõtmiste hulgas on ka Res Publica suure pere emapalga seadus, pere emapalga seadus, mis on jõudnud Riigikokku kahel korral esimesele lugemisele.

Eelnõu eesmärgiks on sätestada seni seitset või enamast last kasvatava pere vanema toetusele samalaadne toetus alates kuenda lapsest ning tagada toetus saavatele vanematele pensioni- ja ravikindlustus. Eelnõu seaduse vastuvõtmisel suureneks toetus saavate perede ring ligi 300 pere võrra.

Sellest aastast saavad seitsme-

ja enamalapselised emad toetust 2520 krooni kuus. Eelnõu laiendamiseks ka kuuelapseliste peredele kuluks riigieelarves üheksa miljonit krooni.

Valitsus, eesotsas hoolivusest ja vaesemate eest seismisest kõnelevate erakondade eelnõud ei toeta, põhjendades seda 8 miljardi lise eelarvekasvu juures eelarvehendite nappusega.

Elle Kulli sõnul pole mingi jutt, et 60 miljardilise eelarvest ei saa leida toetust lasterikastele peredele. „Küsimus on valikutes ja suhtumises,“ ütles ta. „Suure pere ema palk ei ole mitte ainult toetus emadele, vaid eeskätt väikegi lisaraha neis peredes kasvavatele lastele. Ja lapsi on meil nii vähe, et igaüks neist peaks olema kulda väärt.“

Riigieelarve peab looma inimestele uusi võimalusi

Aivo Vaske
aivo.vaske@riigikogu.ee

Novembri algul esitas Res Publica fraktsioon 2006. aasta riigieelarve eelnõule omapoolsed muudatusettepanekud, mille eesmärk on luua paremad arenguvõimalused meie lastele ja anda inimestele rohkem võimalusi teha ise oma elu puudutavaid otsuseid.

Esiteks tegi Res Publica ettepaneku suurendada üldhariduskulud 250 miljoni krooni võrra. See annab võimaluse tõsta õpetajate palgafondi plaanitud 4% asemel 12%, nagu see oli 2004. ja 2005. aasta riigieelarves ning kasvatada koolide kordategemiseks mõeldud

kapitalikomponenti kolmandiku võrra.

Et head õpetajad tahaksid koolides edasi töötada ning koolidesse tuleks uusi õpetajaid, tuleb neile väärilist palka maksta. Valitsuse pakutud 4% seda kindlasti ei taga. Peame oluliseks, et koolidele ei antaks investeeringuraha poliitilise suva, vaid kindlate reeglite alusel. Ainult nii tekib koolipidajatele julgus langetada pikaajalisi investimisotsuseid. Kui me tahame, et meie lapsed käiksid kordatehtud koolimajades, siis tuleb selle eest ka maksta.

Res Publica teiseks peamiseks ettepanekuks oli tõsta tulumaksuvaba miinimumi täiendavalt 200 krooni võrra kuus ehk 2400

krooni võrra aastas. Nii on võimalik kiiremini läheneda eesmärgile vabastada alampalk täies ulatuses koolidest. Iga palgasaaja võidaks aastas selle ettepaneku tulemusena 552 krooni ehk 1102 krooni kahe töötava pereliikmaga pere kohta.

Arvame, et heast majanduskasvust peaksid saama suurema osa Eesti tööinimesed. Usume, et see samm vähendab ka inflatsiooni, sest majapidamised vähemalt osaliselt säästavad ja investeerivad täiendavad sissetulekud. Me ei arva, et riik peab koguma inimestelt raha kokku, et seda ise reservidesse paigutada. Seda, et Eesti inimesed oskavad mõelda tulevikule, näitab ka pidev hoiuste kasv meie pankades. Samuti tähendavad madala-

mad tööjõumaksud uusi töökohti neile, kellel täna tööd ei ole.

Lisaks tegi Res Publica ettepaneku parandada kiirabi ja bussiliikluse kättesaadavust maa- ja linnapiirkondades ning algatada rahvatervise parandamiseks üleriigiline terviseradade programm.

Kulutuste kateallikana pakusime välja valitsemiskulude vähendamise. Valitsuse tegevuskulud kasvavad järgmisel aastal ligi 900 miljoni krooni võrra, ehk ligi kaks korda kiiremini kui inflatsioon ja seega ilmselgelt liiga palju. Meie plaan oli vähendada kevadel valitsemiskulusid 4% võrra, valitsus on selle plaani maha matnud ja valinud kulude suurendamise tee.

Marko Mihkelson sai rüütliks

Res Publica ja Riigikogu väliskomisjoni aseesimeest Marko Mihkelsoni autasustati novembri alguses Prantsusmaa riikliku auordeniga „Ordre national du mérite“, millega kaasnes rüütli seisus.

Ordeni andis üle Prantsuse suursaadik Chantal de Bour-

mont. Tema sõnul sai Mihkelson selle aktiivsuse eest Eesti poliitikas ja välisasjades. „Marko Mihkelson pole lihtsalt poliitik, vaid ka suur intellektuaal, kellega Prantsuse saatkond on saanud pidada konstruktiivset ja head dialoogi,“ rääkis suursaadik ordeni üleandmisel.

LÜHIDALT

Tunnustus Sirje Potisevale

Põhja-Tallinna valitsus eesotsas senise linnaosavanema Sirje Potisevaga (pildil) sai perevägivald all kannatanud naistele varjupaiga avamise eest Eesti Naisteühenduste Ümarlause valge lindi auhinna.

Põhja-Tallinna valitsus oli esimene ametiasutus Tallinnas, kes lähisuhteohvritest naistele varjupaiga avamist praktiliselt toetada otsustas.

Valge lindi auhind anti kätte 26. novembril Tallinna Ülikoolis toimunud naisteühenduste ümarlause konverentsil. Auhinda antakse välja teist aastat. Valge lindi auhinna saajaks võib olla üksikisik või organisatsioon, kes viimase aasta jooksul on kõige rohkem ära teinud naistevastase vägivald tõkestamiseks või probleemi teadvustamiseks ühiskonnas.

Naiskogu tegutseb

13. novembril toimus Rocca al Mare Vabaõhumuuseumi Kuie koolimajas Res Publica naiskogu Tallinna klubi eestvedamisel perepäev. Toimused koolitunnid ja spordivõistlused, kinnitati keha.

Tallinna naisklubi lõpetab selle aasta tegevused koos Pärnu klubiga 7. detsembril Pärnu veekeskuses. Peetakse nõu ning lahutatakse meelt.

Oodatud on tulijad nii üksi, kaaslasega kui kogu perega. Osalustasu on 25 krooni, kuni 10- ja üle 60-aastased ei maksa midagi. Tulekusoovist palume teatada riina.kitt@respublica, tel. 50 36 575 või krista.dreger@mail.ee, tel. 51 37 685.

Riina Kitt

Retk okupatsioonija radadel

26. novembril toimus Rakvere noorte konservatiivide retk okupatsioonija radadele.

Retk sai alguse Väike-Maarja muuseumist, kuhu kogunes huvilisi nii Lääne-Virust kui ka Tallinnast. Seal sõideti lähedal asuvasse metsa, kus meid juba ootas "täisvarustuses" metsavend ning endine metsavendade punker. Meile räägiti lugusid selles metsas sõja järel tegutsenud metsavendadest ning kostitati „metsavenna piknikuga“ - leib, soolavõi, koorega keedetud kartulid ja pekisink. Pärast paari metsavenna laulu laulmist sõideti edasi endisesse Rohu raketibaasi, kus tutvuti ühega kolmest Lääne-Virumaal asunud salajasest baasist ning kuulati giidi juttu sealsest töökorraldusest ning seal hoiitud tuumaraketidest.

Kert Karus

Tegevuskava seab erakonnale uued eesmärgid

Urmo Kübar
urmo.kybar@respublica.ee

Sel laupäeval volikogus arutluseks olnud Res Publica tegevuskava 2006-2007 märtsini kehtestab erakonna eesmärgiks järgmistel Riigikogu valimistel 15 kohta, selle saavutamiseks organisatsiooni toimimise tugevdamise ning liikmeskonna kasvu 7000 inimeseni.

Et Riigikogu valimistel 15 kohta saavutada, alustatakse tegevust vähemalt poole saja eesmärgipäraselt töötava ja motiveeritud kandidaadi ettevalmistamisega valimisteks. Igas ringkonnas tähendaks see 3-5 kandidaati, kes on huvitatud ja suutelised parlamenti pürgima ning seal edukalt töötama. Igapähele neist koostatakse individuaalne tegevuskava.

Eesmärgiks on ka erakonna reitingu tõstmine ja stabiliseerimine 10-15% vahemikus. Selle saavutamisele peab kaasa aitama alanud uue programmi koostamine kuni järgmise aasta septembrini, meediatgevuse tõhustamine ja süsteemsem töö vene sihtrühmaga. Aasta alguses on plaanis läbi viia ka põhjalik uuring erakonna kuvandist, millele järgnevates tegevustes tugineda.

Programmitöö käigus täpsustatakse ka erakonnale olulisemad sihtrühmad ühiskonnas, kes moodustavad Res Publica püsielektoraaadi. Tegevuskava näeb ette

Riigikogu valimisteks valmistudes ei tohi unustada ka erakonda liitvaid üritusi nagu suvepäevad. Fotol hetk tänavustest suvepäevadest Pärnumaal, kus muu hulgas õpiti Taivo Pilleri käe all lillesaadet.

põhjalikku tööd nende sihtrühmadega, nende probleemide täpsustamist, lahenduste väljapakumist ja nende eest seismist.

Organisatsiooni siselt on eesmärkideks kõigi piirkondade katmine professionaalsete tegevjuhtidega ning erakonna keskkontori tugevdamine ja optimeerimine. Kontorisse on plaanis tööle võtta taas organisatsioonisekretär, kelle ülesandeks on liikmeõie ja piirkondliku tegevuse koordineerimine. Uuel aastal on plaanis ka keskkontori kolimine sobivamale

pinnale.

Res Publica kogudest pööratakse erilist tähelepanu noorteorganisatsiooni kui erakonna tulevaste poliitikute kasvulava tugevdamisele.

Koostöös pikaajalise partneri Adenaueri fondiga viiakse järgmisel aastal läbi koolitusi Riigikogu liikmetele, erinevate valdkondade programmeerimise ning rahvusvahelised konverentsid korruptsiooni ja maksupoliitika teemal, samuti noorte poliitikute suvelaager.

Viis tähtsat punkti 2006 aasta tegevuskavas

1. Riigikogu kandidaatide tegevusprogrammi käivitamine
2. Uue erakonna üldprogrammi koostamine
3. Erakonna tegevuse kesken-damine tuumiksihtrühmadele
4. Uute liikmete toomine erakonda
5. Erakonna regionaalsete lehtede käivitamine

Aastalõpupidu tuleb Pärnus

Andres Kask
andres.kask@respublica.ee

Möödunud aastal õnnestus meil Tartus korp! Sakala majas pidada maha üks korralik Res Publicale kohane aastalõpupidu. Rahvast oli murdu, inimesed rõõmsad, korraldajad rahul ja pidu lõppes paljude jaoks alles varastel hommikutundidel Taaralinnas erinevates vabaajaveetmise asutustes.

Palju neid kooskäimisi meil siis on, kus põlva- ja elvarahvas koos teistega tantsupõrandal susi sahistab? Põgusalt kohtutakse erakonna üldkogudel ja suvepäevadel, ülejäänud tegemistest saab eelkõige lugeda nädalakavast või erakonna lehest. See pole ju see.

Erakond on inimesed. Erakond on suhtlemine. Sellepärast tahamegi, et aastalõpupeost kujuneks õhtu, kus liige saaks Paltsul nõõbist sikutada ja Partsiga uue aasta puhul kokku lüüa, kus Ene räägiks murjamimaa parlamendispiikri veidratest tavadest ning

Taavi loeks peast ette kõik eelarvenumbrid. Et oleks rahvapidu ja saaks üheskoos panna möödunud aastale väärrika punkti.

Ja et saaks ka meenutada juba nelja aasta tagust erakonna asumist Tallinnas Saku Suurhallis, kus mõni mees veel üsna poisike-sohtu välja nägi ja mõni mees igavest truuust vandus, kuigi tänaseks juba ühes teises erakonnas figureerib.

Aga see on meie ajalugu ja sellele on hea vahel üheskoos kaastelgata tagasi vaadata. Vähemalt korra aastas ju võiks.

Püüame ka sel aastal oma peo teha nii, et pastet oleks nagu kodus ning saal ilusaid inimesi pungil täis. Aga ega me seda sinu abita saa. Oled vägagi oodatud. Ja kui õõseks tahad jääda, on terve rida sõbralikke majutusasutusi meie liikmetele soodsaid hindasid pakumas (Hotell Strand, tel. 447 5393; Hotell Astra, tel. 445 5500; hotell Valli, tel. 442 0770).

Eks ikka selleks, et rahvast oleks korralikult ja pärast pidu saaksid öelda „Hea pidu! Hea pidu!”

10. detsembril Pärnu teatris Endla toimuva Res Publica aastalõpu- ja 4. sünnipäevapeo kava

Kell 19 muusikaline teatritendus „Mis värvi on vabadus?”

Kell 21.30 pidu Endla teatri sammassaalis

- aumärkide üleandmine
- pakutakse vahuveini ja suupisteid
- sõnavõttud
- tantsuetteasted
- tantsuks mängib ansambel Picante!
- avatud on kohvik

Õhtu juhivad Pärnu piirkonna juht Ela Tomson ja Pärnu linnavolikogu esimees Ahti Kõo.

Osalemissoovist palume teatada telefonil 6 109 244 või e-posti teel respublica@respublica.ee enne 4. detsembril. Selleks kuupäevaks peaks olema tasutud ka osalustasu, mis on 350 krooni (sisaldab etenduse piletit ja pääset peole).

Tasu palume kanda pärast registreerimist Res Publica arvel-dusarvele 10220035698011. Pärast 4. detsembril osavõtutasu maksjatele teatrililetit ei tagata. Kohapealt ostes maksab pilet peole 250 krooni ja etendusele 150 krooni.

Ühiseks transpordikorralduseks soovime ühendust võtta oma piirkonna tegevjuhiga.

LÜHIDALT

Valgamaa republikaanid Tallinnas

11.-13. novembrini toimus Tallinnas Mardilaat, mis igal aastal on pühendatud ühele Eesti maakonnale. Seekord olid peaesinejad pärit Valgamaa erinevatest piirkondadest.

Mardilaadal osalesid ka Res Publica Tõrva-Helme osakonna juhatase ja Tõrva linnavolikogu liikmed Siim Ausmees ja Kalle Vister. Samuti osalesid meie nimekirjas Tõrva linnas kandideerinud Eda Niitsee ja Pille Ilisson ning Helme vallas kandideerinud ja ka valituks osutunud Marko Ilisson.

Kõik nad tantsivad rahvatantsurühmas Jandali. Kokku tantsiti kuus tantsu, lisaks õpetati külalastajaid rahvatantse tantsima ka hiljem toimunud simmanil.

Väärrikate kogu sai kokku

26. novembril kogunes Rocca al Mares Res Publica Väärrikate kogu. Koos olid meie eakamad inimesed Pärnumaalt, Tartust, Raplast, Viljandist, Narvast, Tallinnast ja Harjumaaalt.

Ürituse korraldasid Tallinna väärrikad. Tähistati jõulude algust ja kohtuti erakonna esimehega. Kokkusaamine algas Rocca al Mare talumuuseumi külastamisega, edasi istuti jõululaua taha Kolu körtsis. Sai juttu puhuda, jõulupraadi süüa, viiuli ja akordioni saatel jalga keerutada, peeti ka viktoriini.

Kuna eakate häälel on meie erakonnas jäänud natuke tähelepanematuks, siis on sellised üritused ja väärrikate ettevõtmised väga rõõmustavad. Vaadates kogu liikmete nimekirja, leiame seal palju toredaid inimesi, kelle kogemusi ja panust tuleb erakonnas enam tähele panna. Tänu kõigile korraldajatele, eriti Helle Mäeltemehel, Helle Hallikale ja Jüri Treile.

Riina Vändre

Noored Teeviidal

Noored Konservatiivid osalesid 1-3. detsembril Tallinnas toimunud noortemessil Teeviit. Kui eelmisel aastal räägiti noortele armastuse ja pereväärtuste tähtsusest, siis selle aastal messil küsiti noorte arvamust tänase kooli ja seal antava hariduse kohta ja selgitati Noorte Konservatiivide seisukohti, miks on oluline muuta haridussüsteem tänapäevasemaks.